

Μετά εννέα μήνες...

Οι επισημάνσεις του Πρωθυπουργού και οι προ-σημάνσεις των «πολεμίων»

W. K. K. K.
34.5

Άρθρο
του ΜΑΡΙΟΥ ΠΛΩΡΙΤΗ

«Συνετών ανδρών, πριν γενέσθαι τα δυσχερή, προνοήσαι όπως μη γένηται ανδρείων δε, γενόμενα ευθέσθαι»

(Οι συνετοί προνοούν να μη συμβαίνουν δυσάρεστα πράγματα και οι γενναίοι, όταν αυτά συμβούν, τα διορθώνουν)

ΠΙΤΤΑΚΟΣ (σε Διογένη Λαέρτιο, βιβλ. Α', κεφ. δ', 77 - 78)

Προσημάνσεις...

(Από τη «New York Review of Books»)

ΟΛΟΙ οι Έλληνες θα διάβασαν, βέβαια, ή θ' άκουσαν την αυστηρή «αυτοκριτική» που έκανε ο Πρωθυπουργός στο υπουργικό συμβούλιο της 19.11, καυτηριάζοντας και απαγορεύοντας τις παρεμβάσεις μελών του κόμματός του στο έργο της κυβέρνησής του. Και θα διαπίστωναν έκθαμβοι ότι ο κ. Παπανδρέου «άρχισε υπουλο (ή «βρώμικο») πόλεμο» κατά της φθοράς των κυβερνητικών στελεχών και κατ'επέκταση αυτής της ίδιας της Αλλαγής και του Προέδρου της κ. Παπανδρέου...

... ότι ο Πρόεδρος της κυβέρνησης κίνησε «πόλεμο "λάσπη" εναντίον συγκεκριμένων υπουργών και στελεχών» της κυβέρνησης...

... ότι ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ ηγείται ή συνεργεί ή γίνεται όργανο και φερέφωνο μιάς «συνωμοσίας» κατά του ΠΑΣΟΚ», μιάς «επιχείρησης υπονομεύσεως του ΠΑΣΟΚ», ενός «παιχνιδιού που κατευθύνεται από κάποιο σκοτεινό κέντρο» και που σκοπός του αρχικά είναι η φθορά των κυριότερων στελεχών του Κινήματος και «σε δεύτερο στάδιο, η αποσταθεροποίηση της κυβέρνησης» του ΠΑΣΟΚ...

... ότι τελικός στόχος του κ. Παπανδρέου που επαγγέλληκε τον «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό», είναι «η περιχαράκωση της κυβερνητικής πολιτικής σε μικρομεταρρυθμίσεις και ουσιαστικά σε εκσυγχρονισμό του αστικού καπιταλιστικού συστήματος», δηλαδή σε αποτροπή του «σοσιαλιστικού μετασχηματισμού»...

Ουρανομήκειες ανοησίες, όλα αυτά; Φυσικά!... Σχιζοφρενικές συκοφαντίες; Φυσικότατα!... Κι όμως: αυτά ακριβώς είχαν διαλαλήσει μερικές υπερ-κυβερνητικές, υπερ-«σοσιαλιστικές», υπερ-«προοδευτικές» εφημερίδες, πριν εννιά μήνες — είχαμε επισημάνει, μ' ανοιχτό γράμμα στον Πρωθυπουργό, αυτά ακριβώς που καταλόγιζε τις προάλλες ο Πρωθυπουργός σε άμεσους συνεργάτες και σε στελέχη του κόμματός του...

Δεν χρειάζεται να θυμίσουμε τί γράφαμε στο γράμμα εκείνο — που προκάλεσε τόση φιλολογία, λαοπολογία και φαιδρο-λογία!... Γιατί τα επιβεβαίωσε κατά γράμμα ο κ. Παπανδρέου την περ. Παρασκευή, υπερθεματίζοντας μάλιστα:

ΕΝΩ λ.χ. η στήλη αυτή διατίστανε, τότε, πως πολλές κυβερνητικές επιλογές γίνονταν με κομματικά κι όχι αξιοκρατικά κριτήρια, τώρα ο Πρωθυπουργός δίνει υγιή εφ'οβδίο οδηγίες που απαγορεύουν

«τον διαχωρισμό των υπαλλήλων με κομματικά κριτήρια» και τις «προωθήσεις ημετέρων

και αξιώνων

«τα κριτήρια για τις προαγωγές κ.λπ. να είναι καθαρά αξιοκρατικά»²...

Και ενώ η στήλη αυτή τονίζει πως οι παρεμβάσεις αυτές και οι επι-

λογές «γεννούν την υποψία πως το κίνημα πάει κι αυτό να υποκύψει στο ευγενές έθιμο της αὐτισίσεως κράτους και κόμματος», τώρα ο Πρωθυπουργός δυσφορεί επειδή

«στο διάστημα που πέρασε, υπήρξαν ορισμένα εκφυλιστικά συμπτώματα στις σχέσεις Κυβέρνησης και Κινήματος»...

Και ενώ «κατηγορήθηκε» η στήλη αυτή πως, με τις (επι)κρίσεις της, «υπονομεύει» την κυβέρνηση και το ΠΑΣΟΚ και την «αλλαγή», τώρα ο Πρωθυπουργός τονίζει πως, αντίθετα,

«οι (κομματικές) παρεμβάσεις υπονομεύουν την αποστολή μας. Υπονομεύουν την εθνική λαϊκή ενότητα και το κυβερνητικό έργο... Τελικά, υπονομεύουν και αυτή την πορεία προς το σοσιαλισμό»...

Το ακόμα πιο γοερό: Τα «συμπτώματα» αυτά και οι συνακόλουθες «υπονομεύσεις» είναι, όπως φαίνεται, τόσα και τέτοια, ώστε ο κ. Παπανδρέου έφτασε ν' απειλήσει πως όσοι συνεργάτες του αποδέχονται παρόμοιες παρεμβάσεις

«όχι μόνο δεν στεριώνουν τη θέση τους αλλά και θα τη χάσουν».

Και γοερότερα: Ξεροντας πως «καλός είν' ο αγιασμός για να φύγουν τα ποντίκια, αλλά χρειάζεται και μιά γάτα», ο κ. Παπανδρέου δεν περιορίστηκε σε συστάσεις, αλλά σύστησε μόνιμη επιτροπή «για τη διασφάλιση της λειτουργίας της κυβέρνησης και της διοίκησης από κάθε είδους παρεμβάσεις»³.

Μ' άλλα λόγια: στην «αστυνόμευση» της κυβέρνησής του από την «οργάνωση» (που ο ίδιος ο κ. Παπανδρέου είχε στηλιτεύσει τότε⁴), αντιτάζει τώρα την «αστυνόμευση» και των δύο από ειδική επιτροπή — σίγουρα, επειδή η επιδημία των «κρουσμάτων» πήρε τόσην έκταση ώστε να κρούονται κώδωνες κινδύνου...

ΑΛΛΑ και καλοπροαίρετοι κάλλιο διατείνονται, τω καιρώ του «εκ των άρθρων σάλου», πως ήταν «λάθος» η δημόσια επισήμανση αυτών των συμπτωμάτων, επειδή — λέει — «δίνει επιχειρήματα στους εχθρούς της Δημοκρατίας». Χωρίς, ωστόσο, ν' αμφισβητούν την αλήθεια των επισημάνσεων.

Και η στήλη αυτή αντέτεινε, τότε, πως η αλήθεια για τα λάθη και τα «πάθη» ενός δημοσίου προσώπου, είναι παράσημα, μιάς κυβέρνησης, μιάς ασύγκριτα πιο ωφέλιμη απ' την απόκρυψή τους. Και τώρα, ο Πρωθυπουργός επι-τρέπει:

«Πάντοτε θα πρέπει να λέμε την αλήθεια και, διαπιστώνοντας τα λάθη μας, να τα αναγνωρίζουμε και να τα λέμε. Πρέπει να έχουμε άμεση επαφή με το λαό, και μόνο όταν λέμε την αλή-

θεια θα τον εκφράζουμε».

Κι όχι μόνο ειπώθηκαν οι αλήθειες αυτές απ' τον ίδιο, μα και προβλήθηκαν πλατύτατα απ' τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, ου μην αλλά και απ' τις ... εφημερίδες που είχαν σεληνισθεί όταν η στήλη αυτή είχε πεί τις ίδιες αλήθειες!

Ο πρόδρομος της ελληνικής δημοσιογραφίας Ιωάννης Ιάκωβος Μάγιερ έγραφε:

«Η δημοσίευσις είναι η ψυχή της δικαιοσύνης»⁵.

Της δικαιοσύνης και της διοίκησης και του μετασχηματισμού και του σοσιαλισμού. Και της σωστής δημοσιογραφίας, φυσικά...

ΤΟ «κάλιο αργά παρά ποτέ» είναι μιά παρηγορητική παροιμία και μέθοδος. Πιστεύουμε ωστόσο, — όπως το είχαμε γράψει και τότε — πως ακόμα πιο σφόδρα είναι το «όσο νωρίτερα, τόσο καλύτερα». Όσο πιο έγκαιρα βάζουμε «τον δάκτυλον επί του τύπου των ήλων», τόσο πιο εύκολα γιαιτρεύονται οι πληγές απ' τα καρφιά των Φαρισαίων, των Πιλάτων ή και των μαθητών και αποστόλων.

Βέβαια, όλοι ελπίζουμε πως είναι ακόμα καιρός να διορθωθούν τα «μη ορθά» και «δυσχερή» και να καταλυθούν τα «κεφυλιστικά». Θα ήταν, ωστόσο, ακόμα καλύτερα αν οι «ιοί» από τις παρεμβάσεις των «κινήσεων» είχαν καυτηριασθεί απ' την πρώτη ώρα. Όταν αφήνονται ανεόχλητοι, δημιουργούν «καταστάσεις» που δύσκολα ανατρέπονται, «μεταστάσεις» που δύσκολα αναχαιτίζονται, «κλίμα» που δύσκολα βελτιώνεται, «κεκτημένα δικαιώματα» που δύσκολα παίρνονται πίσω. Και τότε, δημιουργείται ο φαύλος κύκλος: η ανατροπή των «καταστάσεων» αυτών κ.λπ. συνεπάγεται βαρύ κομματικό κόστος, ενώ η συνέχισή τους κοστίζει βαρύτερα και στο κόμμα και στον τόπο.

Για μυριοστή φορά αληθεύει η ρήση του Φωκυλίδη:

«Πρέπει να σταματάς το κακό στην αρχή του και να γιαιτρεύεις το έλκος» (πριν κακοφορμίσει) [«Αρχόμενον το κακόν κόπτειν έλκος τ' ακέασσθαι»⁶]

Για μυριοστή φορά αληθεύει το παλιό αξίωμα:

«Προτιμότερο να γιαιτρεύεις στην αρχή παρά στο τέλος» [«Αρχήν ίασθαι λώιον ή εις τελευτήν»].

Γιατί, συχνά, η καθυστερημένη θεραπεία δεν καταφέρει να εμποδίσει την «τελευτή»...

ΓΙΑ να είναι, όμως, αποτελεσματική — έστω και τώρα — η θεραπευτική αγωγή, δεν φτάνει ο στιγματισμός μερικών «κρουσμάτων» και ο κολασμός μερικών «ζηλωτών».

Πρέπει, προπάντων, να εμφυσηθεί ένα γενικό πνεύμα, μιά νοοτροπία, μιά θεώρηση της κυβερνητικής αποστολής, σύμφωνη και με τη «χρηστή διοίκηση»

και με τον «κοινωνικό μετασχηματισμό» — που όχι μόνο δεν εμποδίζει το ένα το άλλο, αλλά και το ένα προϋποθέτει το άλλο.

Πρέπει να γίνει συνείδηση, πεποίθηση, «γραμμή πλεύσης» σ' όλες τις κυβερνητικές βαθμίδες και σ' όλους τους κομματικούς κλάδους πως «αλλαγή» δεν σημαίνει άλωση της διοίκησης απ' τους οπαδούς της «αλλαγής» όποιοι κι αν είναι...

... «μετασχηματισμό» δεν σημαίνει μετασχηματισμό της κυβερνητικής μηχανής σε πρυτανείο των «μετασχηματιστών» όποιοι κι αν είναι...

... αφοσίωση στο κόμμα και αγώνες για το κόμμα δεν σημαίνουν εξαργύρωσή τους απ' τους «αγωνιστές» όποιοι κι αν είναι...

... ιδεολογική συνέπεια δεν σημαίνει μισαλλοδοξία, άλογο φανατισμό, άρνηση κάθε διαλόγου με όσους άλλα φρονούν ή φρονούν με τα ίδια, διαφωνούν δε στα επιμέρους, όποιοι κι αν είναι, όποια επιχειρήματα κι αν έχουν...

... επέκταση του κινήματος δεν σημαίνει αποδοχή σ' αυτό, εισχώρηση σ' αυτό, δράβευση απ' αυτό όσων («μυριζόντων ψητό») δίνουν όψιμους όρκους πίστης σ' αυτό, όποιοι κι αν είναι, όσο βεβαρμένο μητρώο κι αν έχουν...

... διάδοση του κινήματος δεν σημαίνει «αγιοποίησή» του και «αγιοποίηση» των «αγιογράφων» του, όποιοι κι αν είναι, όσο γλοιώδεις κολακείες κι αν αναμείλουν...

... πίστη στο κίνημα δεν σημαίνει δυσπιστία, αποστροφή, καταδίκη κάθε κρίσης και κάθε ελέγχου απ' όποιον κι αν προέρχονται, όσο ανιδιοτελή κινήτρα κι αν έχουν...

Μόνο αυτή η συνειδητοποίηση και η έμπρακτη υλοποίησή της, θ' αποκαταστήσουν στη λαϊκή συνείδηση το κύρος του κινήματος, αλλά και την υγεία του κινήματος, που τις κακοχημίες του διαπίστωσε ο ίδιος ο αρχηγός του.

ΤΟ κίνημα αυτό βρήκε τόσην απήχηση στους Έλληνες, επειδή τους πρόσφερε ένα όραμα εθνικής, δημόσιας και ιδιωτικής ζωής, άξια να τα ζήσουν.

Θα ήταν, όμως, ολέθριες οι συνέπειες και για εκείνο και για τη χώρα ολόκληρη, αν το όραμα αποδειχνόταν απλώς αντικατοπτρισμός όσσης μέσα στην έρημο... αν αυτή η «άξια, βιώσιμη ζωή» για τους Έλληνες, συρικνωόταν σε απλή «γλυκειά ζωή» για μερικούς «οραματιστές» όποια κι αν είναι η αξία τους ή η απραξία τους...

1. Βλ. «Κράτος, κόμμα και κριτήρια» και «Αποκαλύψεις αποκαλύψεων», «Βήμα», 7 και 14.2.1982.
2. «Βήμα», 21.11.1982.
3. «Νέα», 22.11.1982.
4. Λόγος του στα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, 31.1.1982.
5. «Ελληνικά Χρονικά» Μεσολογγίου, φ. 6 - 19.1.1824, σελ. 3, και φ. 60 - 23.7.1824, σελ. 3.
6. Αποστ. 142